

Toespraak van paus Benedictus XVI tot de deelnemers aan de voltallige vergadering van de Congregatie voor de Clerus

Zaal van het Consistorie, 16 maart 2009

*Heren kardinalen,
Eerwaardige broeders in het bisschopsambt en het priesterschap,*

Het verheugt mij u in speciale audiëntie te mogen ontvangen op de vooravond van mijn vertrek naar Afrika, waar ik heen zal gaan om het *Instrumentum laboris* te overhandigen van de Tweede Speciale Vergadering van de Synode voor Afrika, die in de komende maand oktober hier in Rome gehouden zal worden. Ik dank de Prefect van de Congregatie, Kardinaal Hummes, voor de vriendelijke woorden waarmee hij uitdrukking heeft gegeven aan de algemene gevoelens. Samen met hem groet ik u, hoofden, medewerkers en leden van de Congregatie, in dankbaarheid voor al het werk dat u verricht ten dienste van een sector die zo belangrijk is voor het leven van de Kerk.

Het thema dat u hebt gekozen voor deze voltallige vergadering – de missionaire identiteit van de priester in de Kerk als intrinsieke dimensie van de uitoefening van de ‘*tria munera*’ – biedt de mogelijkheid om na te denken over het werk van de komende dagen en over de rijke vruchten die deze zeker zullen opleveren. Indien de gehele Kerk missionair is en wanneer iedere christen uit kracht van het doopsel en het vormsel, *quasi ex officio* (vgl. CKK, 1305), het mandaat ontvangt om het geloof openlijk te belijden, dan onderscheidt zich het ministeriële priesterschap ook vanuit dit oogpunt ontologisch en niet alleen gradueel van het priesterschap van het doopsel, het zogenoemde algemeen priesterschap. Constitutief voor het eerste is het apostolisch mandaat: ‘Gaat uit over de hele wereld en verkondig het evangelie aan heel de schep-

ping’ (Mc 16,15). Dit mandaat is, zoals we weten, niet een eenvoudige opdracht zoals die aan medewerkers wordt gegeven; de wortels ervan liggen dieper en moeten verder terug in de tijd worden gezocht.

De missionaire dimensie van de priester ontstaat vanuit de sacramentele gelijkstelling met Christus die het Hoofd is: zij houdt als consequentie een hartelijke en totale adhesie in aan datgene wat in de kerkelijke traditie is aangeduid als de *apostolica vivendi forma*. Deze bestaat in de deelname aan een geestelijk gezien ‘nieuw leven’, aan een ‘nieuwe levensstijl’, waarmee onze Heer Jezus een begin heeft gemaakt en die de apostelen zich hebben eigengemaakt. Door de oplegging van de handen door de bisschop en het wijdingsgebed van de Kerk worden de kandidaten nieuwe mensen, wor-

den zij 'presbyters', priesters. In dit licht wordt duidelijk hoe de *tria munera* op de eerste plaats een gave zijn en pas daarna ook een ambt, op de eerste plaats deelname aan een leven, en vandaar een *potestas*, een macht. Zeker, de grote kerkelijke traditie heeft de sacramentele uitwerking terecht losgemaakt van de concrete, existentiële situatie van de individuele priester. Op die manier zijn de legitieme verwachtingen van de gelovigen op adequate wijze gewaarborgd. Maar deze terechte leerstellige precisering neemt niets weg van de noodzakelijke, zelfs onmisbare gerichtheid op de morele volmaaktheid, die in ieder authentiek priesterlijk hart moet wonen.

Juist om deze gerichtheid van de priesters op de geestelijke volmaaktheid te bevorderen, die onmisbaar is voor de effectiviteit van hun ambt, heb ik besloten een speciaal 'Jaar van de priester' af te kondigen, dat zal lopen van 19 juni aanstaande tot 19 juni 2010. Dan zal het 150 jaar geleden zijn dat de heilige pastoor van Ars, Johannes Maria Vianney, is overleden, die een waar voorbeeld is geweest van een herder die ten dienste stond van de kudde van Christus. Het zal de taak zijn van uw Congregatie om in overleg met de plaatselijke bisschoppen en de oversten van de religieuze instituten de verschillende spirituele en pastorale initiatieven te bevorderen en te coördineren die nuttig kunnen zijn om het bewustzijn te doen groeien van het belang van de taak en de zending van de priester in de Kerk en in de maatschappij van vandaag.

De zending van de priester vindt plaats 'in de Kerk', zoals het thema van de voltallige zitting duidelijk maakt. Deze kerkelijke, gemeenschapsgeoriënteerde, hiërarchische en doctrinaire dimensie is absoluut onmisbaar voor iedere authentieke zending en is de enige garantie voor de spirituele effecti-

viteit ervan. Deze vier genoemde aspecten moeten altijd worden gezien als vitaal met elkaar verbonden: deze zending is 'ecclesiaal', kerkelijk, omdat niemand zichzelf verkondigt of uitdraagt. In en door zijn eigen menszijn moet iedere priester zich er terdege van bewust zijn dat hij een Ander, God zelf, uitdraagt naar de wereld. God is de enige rijkdom die de mensen uiteindelijk in de priester wensen te vinden. Deze zending is 'comunionaal', gemeenschapsgeoriënteerd, omdat zij plaatsvindt in een eenheid en een gemeenschap die alleen in tweede instantie ook relevante aspecten kent van sociale zichtbaarheid. Deze aspecten komen van hun kant voort uit de intimiteit met God, waarvan de priester overeenkomstig zijn roeping expert dient te zijn, om met nederigheid en vertrouwen de personen die aan hem zijn toevertrouwd te kunnen leiden naar dezelfde ontmoeting met de Heer. Tenslotte zijn er de 'hiërarchische' en de 'doctrinaire' dimensie, die beide bedoelen te verwijzen naar het belang van de kerkelijke discipline (term die verband houdt met het woord 'discipel') en naar de leerstellige, en niet alleen theologische, vorming, aan het begin en permanent.

Het besef van de radicale sociale veranderingen in de laatste decennia moet de beste kerkelijke energieën wekken om de vorming van de kandidaten voor het ambt te verzorgen. In het bijzonder moet dit besef een stimulant vormen voor de voortdurende zorg van de herders ten opzichte van hun eerste medewerkers, zowel door het onderhouden van echt menselijke, vaderlijke relaties, als ook door zich in te zetten voor hun permanente vorming, vooral voor wat het doctrinaire profiel betreft. De zending heeft haar wortels in het bijzonder in een goede vorming, die gestalte krijgt in samenspraak met de ononderbroken kerkelijke Traditie, zonder cesuren of neigingen tot afwijkende

interpretaties. In die zin is het belangrijk dat in de priesters, vooral in de jonge generaties, een correcte receptie wordt bevorderd van de teksten van het Tweede Oecumenische Vaticaans Concilie, geïnterpreteerd in het licht van de gehele doctrinaire bagage van de Kerk. Ook blijkt het dringend nodig dat in de priesters het besef herwonnen wordt dat hen ertoe brengt aanwezig te zijn, herkenbaar en identificeerbaar, zowel vanwege hun gelovig oordeel, hun persoonlijke deugden, als door hun kleding, in de milieus van cultuur en naastenliefde, die steeds in het hart van de zending van de Kerk waren.

Als Kerk en als priesters verkondigen wij Jezus van Nazareth, Heer en Christus, gekruisigd en gestorven, Heerser over tijd en geschiedenis, in de vreugdevolle zekerheid dat deze waarheid samenvalt met de diepste verwachtingen van het menselijk hart. In het mysterie van de menswording van het Woord, dat wil zeggen in het feit dat God mens geworden is zoals wij, ligt zowel de inhoud als de methode van verkondiging van de christelijke boodschap. Deze zending heeft hier haar ware aandrijfcentrum: in Jezus Christus dus. De centrale plaats van Christus leidt tot de juiste waardering van het ministeriële priesterschap, zonder hetwelk er geen Eucharistie zou zijn, en nog veel minder de Kerk zelf en haar zending. In deze zin is het noodzakelijk te waken, opdat de 'nieuwe structuren' of pastorale organisatievormen niet worden gezien als bedoeld voor een tijd waarin men het ook zonder het gewijde ambt 'kan doen', waarbij wordt uitgegaan van een foutieve interpretatie van de juiste bevordering van de leken. Want in een dergelijk geval zou men de voorwaarden creëren voor een verdere uitholling van het ministerieel priesterschap, en de eventuele, veronderstelde, 'oplossingen' zouden op dramatische wijze samenvallen met de

werkelijke oorzaken van de huidige problematiek die verbonden is met het ambt.

Ik ben er zeker van dat in deze dagen het werk van de voltallige Vergadering onder de bescherming van de *Mater Ecclesiae* deze korte aanzetten kan verdiepen, die ik met uw welnemen onder de aandacht breng van de heren kardinalen, aartsbisschoppen en bisschoppen. Daarbij roep ik over u allen de overvloedige veelheid van hemelse gaven af en in het teken daarvan doe ik u en uw dierbaren een speciale, welgenegen apostolische zegen toekomen.

Benedictus XVI

© Copyright 2009 – Libreria Editrice Vaticana / R.-K. Kerkgenootschap in Nederland

Vertaling: drs. L. van den Broek